

Н Е О Ш Т Р И Н Е

Сања Савић

Неоштрине
Сања Савић

Збирка
Прича

Главни и одговорни уредник
Нина Гуглета

Лектура и коректура
Маја Танасић

Илустрације
Јана Вуковић

Штампарија
АС Принт

Тираж
500 примерака

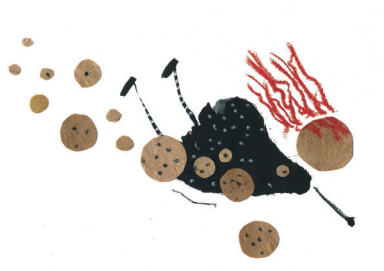
Издавач
Аретé

Београд, 2016

Copyright текст © Сања Савић, 2015
Copyright илустрације © Јана Вуковић, 2015

НЕОШТРИНЕ

Сања Савић



У САРАЈЕВО ЗА ВИКЕНД

Може ли *асѝра* да извуче толико колико је она способна да затражи? Сад кад гледа, није тај њен аутић ни нешто посебно кад се пореди с овим што је заобилазе с лијеве стране. Њој је тад, кад га је купила, био велик као кућа. Више од тога. Кућа коју можеш оставити гдје год хоћеш. Попустила је гас. Још увијек је као кућа. Црни *сиѝроен* који се већ педесет километара вукао за њом, одједном се откачи и претече је уз сигурну псовку власника док је био паралелно с њом у лијевој траци. Кад би Холанђани знали да псују. Инес се насмија. Још неколико њих као да намјерно убрза не желећи да прати њен нешто слабији темпо. Сад примијети иза себе на солидном растојању двојицу који су држали њену брзину. Има мало магле. Добро је. Није знала зашто, али јој је пријала.

Да ли да се јави? Неће одбити позив. То сигурно. Мајка. Да ли да је пусти да одзвони? Бринуће се. И ако се јави, бринуће се. Да ли треба да се брине? Мајка одустаде. Инес осјети благо олакшање. Знала је да ће зазвонити опет.

– Хало, мама?

Ако кренеш погрешним путем, иди до краја.

– У Сарајево? С ким идеш? Сама? Како мислиш да возиш? Је л' знаш колико има километара?

– Не знам.

Мајка није била возач. Уђута.

– Добро. Поздрави Воју.

Мајка прекину везу. Да ли је мислила да се јави Воји? Да, наравно, сјетила га се. Ваљда неком мораш да се јавиш кад дођеш у страни град. Није то страни град. Била је бар пет пута послије рата. Или шест? Рачунају ли се свраћања на путу до Хрватске? Оно прије се не рачуна.

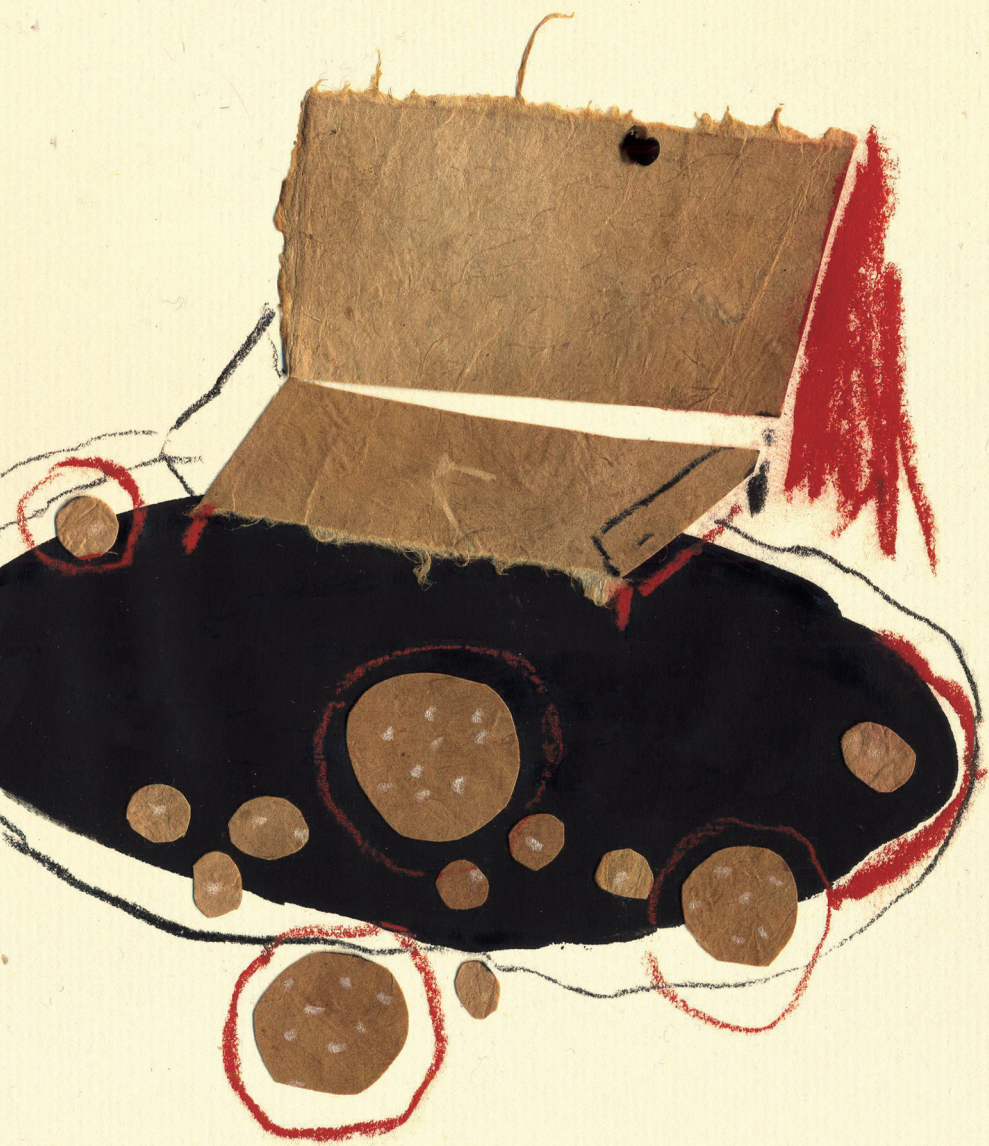
Осјети бол у раменима. Стварно ће морати сама да се брине. Брини се, мама, тамо негдје за мене. Брини. Али, што је била даље од мајчине прећутане забране, све више је осјећала да јој та брига и не може помоћи. Није то била забрана. Само је хтјела управо то да каже. Тамо нећу ићи с тобом.



Размишљам. Било би лијепо имати посебну сепију на фотоапаратима којом би се описивали ти станови. Понегдје жућкаста. Ако би се по слици судило о мирисима, свако би рекао да су то били мемељиви станови, пуни влаге, али би био преварен јер ништа слично није бивао случај са тим становима, мада јесу имали посебан мирис, колико га се ја сјећам. Иступљене ивице намјештаја, исјечци слика у мојој свијести као из неких старих новина, али и осјећање да сам сад ту. Послије сам га изгубила. Онога што је било касније се сјећам много боље. Бакину, за мене тад неразумљиву причу како је ходала по некој старој војној команди, како су је враћали толико пута, нисам повезивала са њеном срећом кад нас је први пут послије довела тамо. Купила нам ђевапе и кромпирушу пошто смо их могли јести без прибора, јер тада још није стигла да донесе било шта у стан након што га је вратила. Имена човјека који је био у стану се не сјећам, имало је негдје неко „а“ за које знам да је било битно и вјероватно иницијал. Знам да је био њихово војно лице и да није хтио да изађе. Сјећам се да смо причали неке дјечије вицеове о деложацијама и ми на Палама тих дана, али томе је ваљда мјесто на другим мјестима, у неким сусједним причама, као и тим станарима у становима њихових очева, браће, или других који су живјели поред. Била је срећна бака кад нам је отварала сок. Била је срећна и кад је касније продавала стан. Нико од нас није могао да примијети нешто друго. Ваљда зато што је ујаку и мајци тада био потребан новац да се скрасе на тим другим мјестима, свако са својом породицом. Питали смо је много пута је л' јој жао, никада није рекла да јесте. А ја се сад сјећам и смеђег кауча,

удобног, касније је стајао код ујака, и неког окер тепиха са цвјетним орнаментима, мени сасвим блиске, али потпуно неразумљиве естетике, великог замрзивача, наранџастих столица. Кухињи се боје не сјећам, али памтим пластичне рубове којим су се отварали ормарићи, вјероватно зато што сам вољела тиме да се играм. Поглед на град с једанаестог спрата је, чини ми се, остао исти. Ту ваљда ништа није могло да се промијени. Али ми је изгледао потпуно непознат, као никада раније виђен и нов. И блијед. Као да неко направи копију уља на платну литографијом. Виде се сви обриси, али ту нешто недостаје. Или снага линија, или свјезина боја. Види се та неопредијељеност. Мени је у том стану, након што је бака добила рјешење о поврату имовине, све изгледало помало празно, чак и када су се сви дивили како је предивно окречено. Никада то нисам рекла баки. ●





БЕНЗИНСКА ПУМПА

Не мораш.

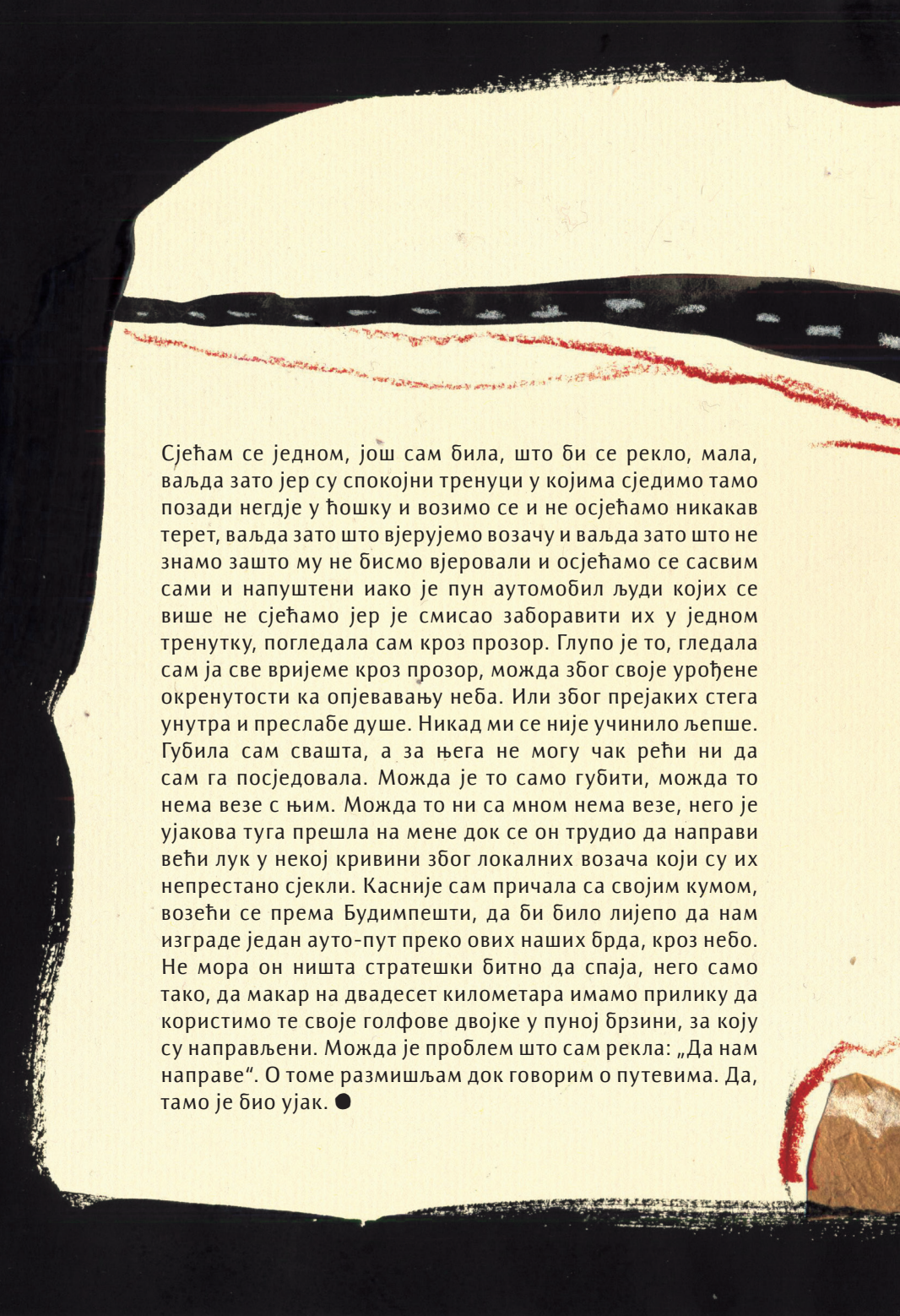
Тамо и идем да не бих била с тобом и ти то осјетиш. Лагано трњење руку. Одбија непотребну мржњу од себе. Давно је то урадила. Али се ипак зауставља на првом скретању десно. Свашта. Скретања су увијек десно на ауто-путевима. Тако јој се спава. Сада би хтјела назад. Сада јој се мили и мајка, и њена брига дјелује јој тако безазлено. Поправља сат на руци. Скине га и баци на сједиште. Неко би га могао украсти. Кафу ће. То је мало.

– И сок од природне наранџе.

То ће јој бити много. Чека. Да ли ико од ових људи види колико је на измаку снага? Сад ће пасти у несвијест и никога неће бити ту да је покупи. Нити ће ико знати гдје се она налази.

– Изволите. Осам евра и седамдесет пет центи.

Плаћа. Да, то је много. Бензинска пумпа. Тако површна. Тако дивна. Сви су тако насмијани. Сви су тако љубазни. То је зато што се нико овдје не задржава. То је зато што су им плате редовне. То је зато што неће бити ту ако не буду више насмијани. То је зато што је бензинска пумпа на ауто-путу мјесто које не рјешава ваше проблеме чак ни на тренутак. Она их само одбија од себе као што би челични стуб одбио дјечију гумену лопту. Али вама је то довољно. Јер се нисте срушили. Јер нисте умрли на овом најбједнијем мјесту на планети. Да. Ако би сачекала још само један тренутак, имала је осјећај, све би почело да се топи. Шарена фасада од шећерне вуне. Остала би само спржена трава. Изненадила је себе попивши и кафу и сок. Мора даље. Није кренула да се бави скидањем маски службеница бензинске пумпе. Ипак, ухватила је на себи поглед једне од њих. Она је прочитала Инесине мисли, а онда га поново склонила у страну. Потврдила. Инес више никада неће помислити на ту жену са црвеним качкетом.



Сјећам се једном, још сам била, што би се рекло, мала, ваљда зато јер су спокојни тренуци у којима сједимо тамо позади негдје у ћошку и возимо се и не осјећамо никакав терет, ваљда зато што вјерујемо возачу и ваљда зато што не знамо зашто му не бисмо вјеровали и осјећамо се сасвим сами и напуштени иако је пун аутомобил људи којих се више не сјећамо јер је смисао заборавити их у једном тренутку, погледала сам кроз прозор. Глупо је то, гледала сам ја све вријеме кроз прозор, можда због своје урођене окренутости ка опјевавању неба. Или због прејаких стега унутра и преслабе душе. Никад ми се није учинило љепше. Губила сам свашта, а за њега не могу чак рећи ни да сам га посједовала. Можда је то само губити, можда то нема везе с њим. Можда то ни са мном нема везе, него је ујакова туга прешла на мене док се он трудио да направи већи лук у некој кривини због локалних возача који су их непрестано сјекли. Касније сам причала са својим кумом, возећи се према Будимпешти, да би било лијепо да нам изграде један ауто-пут преко ових наших брда, кроз небо. Не мора он ништа стратешки битно да спаја, него само тако, да макар на двадесет километара имамо прилику да користимо те своје голфове двојке у пуној брзини, за коју су направљени. Можда је проблем што сам рекла: „Да нам направе“. О томе размишљам док говорим о путевима. Да, тамо је био ујак. ●



ПРЕКО 150 ДО ЗАГРЕБА

Већ је боле рамена. Запамтила би тачно колико још има до Загреба, али никад није могла да памти цифре. Глупо. То би баш имало логике. Слагало би јој се с образовањем и послом. Ово подсјећа на Мађарску. Није раније примијећивала како ово подсјећа на Мађарску. Како су смијешне разлике међу европским ауто-путевима. Ипак постоје. Можда и не постоје, али их измислиш гледајући исти приказ сатима. Холандија. Шта ју је подсјећало на Холандију? Другима би вјероватно на памет одмах пала слика Амстердама на неком каналу, у јесен, све топле боје и меке линије без великих контраста. Мало се насмија. Те канале није памтила ни по каквом посебном добру, чак је прво чега се сјећала била нека влага и онај један једини цез клуб у који јој се није ни ишло. Да, тамо није било лоше. Мада не воли цез. Не воли ниједну музику нешто посебно.

Нити према некој има одбојност. Слуша музику кад се враћа с посла у ауту. Не превише неку одређену. Тамо гдје почиње страст за музику других, ту престаје свако интересовање које Инес према њој може да има. Откуд сад та расправа о музици у њеној глави. Путовање заиста наводи човјека на свакаква размишљања. Да, Холандија, о томе је размишљала. Шта је подсјећа на Холандију? Збир неких улица, све сами распар. Чекање. Све некако добро иде, само треба да се дочека. Ескалатори. Мирел. Мирел увијек иста, без обзира на то шта јој се догађа. Можда је она постала таква управо покушавајући да спријечи промјену? Какву сад промјену? Инес није вољела себе кад почне да анализира људе које воли. Па ипак, дозволи себи на кратко да размисли. Није чак ни њој јавила да ће кренути. То сигурно има неке везе. Не. Није хтјела да побјегне од Мирел. То јој је јасно. Али, да ли би Мирел хтјела да крене с њом? Никад раније није била у Сарајеву. Ово је већ превише за нагађање.

Инес скрену на један од првих проширења са уредним кантама за ђубре.

– Мирел!

– Ја сам. Јеси ли у гужви?

– Не.

Мирел, за разлику од Инес, никад није била у гужви. Једна од оних Европљанки којој је та одредница довољна за све. Увијек ћете негдје видјети неку такву која изгледа као Мирел. Без сувишних детаља на себи. Без потребе за њима. Истински растерећена од проблема који задају главобољу. Искрено отворена

према свему на свијету. Потпуно незаинтересована за свешто се ње лично нетиче. Ствари које неразумије не покушава да промијени, нити се бави њима. Инес је некада сметало кад је сврста у посљедњу групу.

– Кренула сам у Сарајево за викенд.

– Заиста? Па то је дивно!

Зашто је очекивала да ће Мирел сама претпоставити да ју је назвала да крене с њом? То јој је у природи. Неће се љутити, мада је овако теже. Опет она стара бољка њене мајке коју полако почиње да открива на себи, то да претпоставља да ће други разумјети оно што она жели да пита, претпостави. Да ли су у питању хормони или гени, ко би га сад знао?

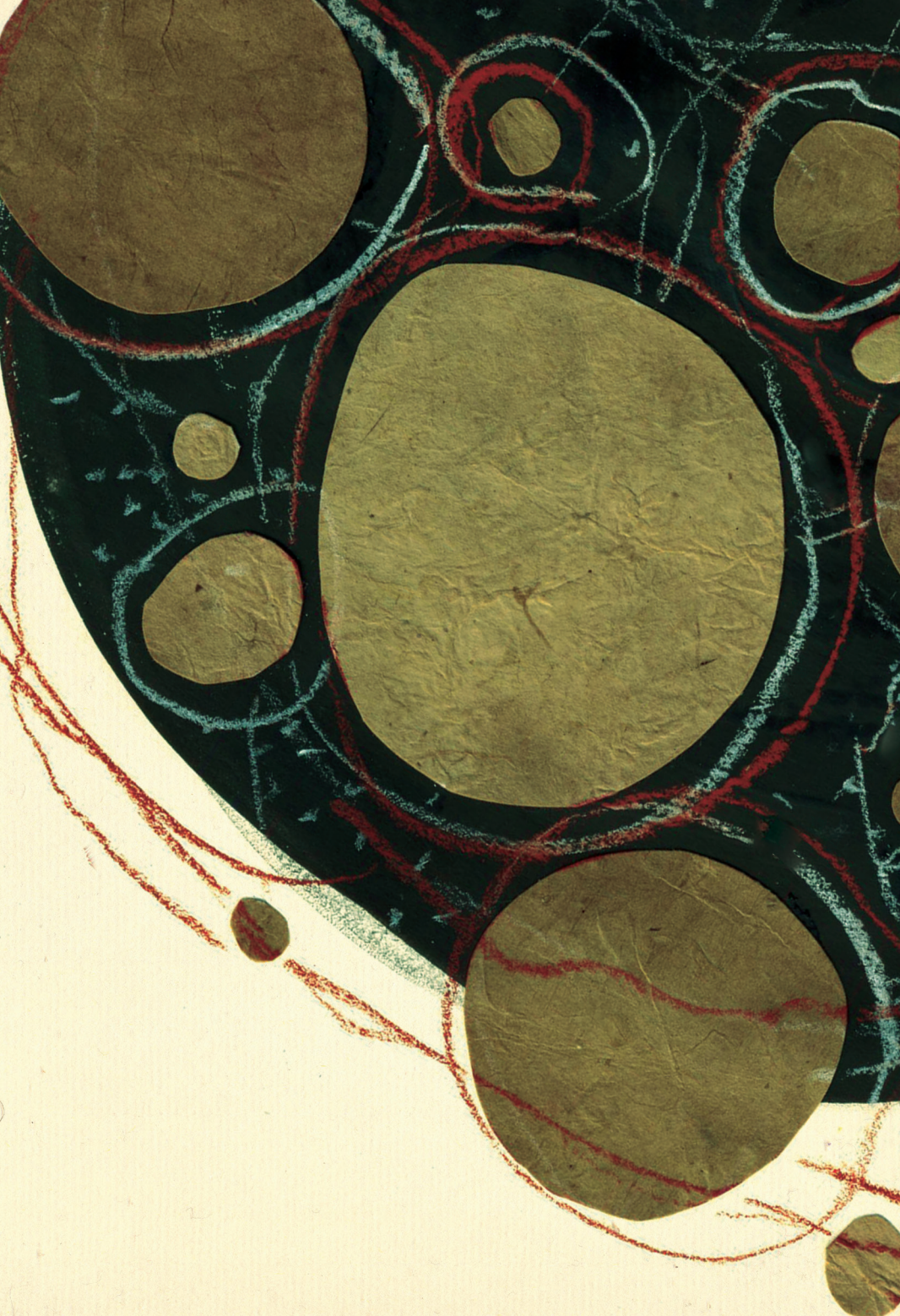
– Сад сам већ далеко – поче Инес, палећи цигарету и већ почевши да гиба рамена спремна да потражи први излаз с ауто-пута – али ако хоћеш могу да се вратим по тебе, ако хоћеш... да идеш са мном.

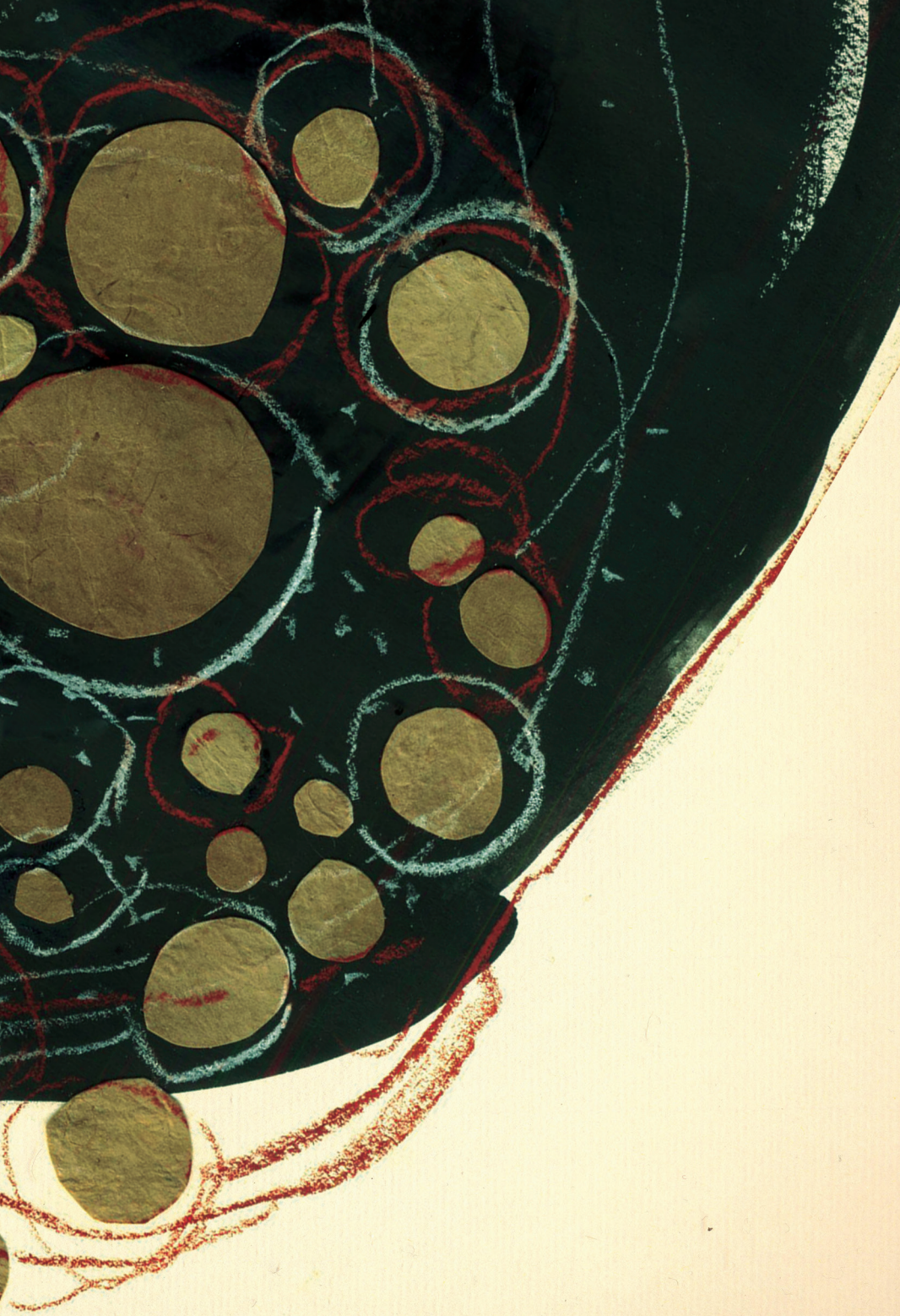
– А не – одмах спремно дочека Мирел, чак и не изгубивши веселу интонацију којом је отпочела разговор – треба да завршим сајт до вечерас.

То је било једно од њених непревазиђених умијећа које је Инес истовремено разбјешњавало и одушевљавало. Већ су увелико завршиле разговор, Инес није знала ни како, ни зашто, ни да ли треба да буде задовољна или љута, ни да ли Мирел избјегава да је саслуша, или њој једноставно није дато да треба да осјети, да пита шта се то другоме догодило, откуда сад одједном та промјена да иде у Сарајево за викенд, а да није било ни ријечи о томе кад су се видјеле прошли пут.



Сјећања су неразлучива маса безбројних тачака у којој је свака од њих неким необичним путем и невидљивим линијама повезана са сваком другом. И кад бих могла да их некако замислим себи у глави и обухватим само једном сликом, она би личила на некакву вишедимензионалну фотографију телеобјективом на којој је само средина изоштрена. Нисам неко ко воли да се бави сопственим сјећањима и покушава да их организује у рационалну цјелину, прихватљиву и занимљиву другима, нити сам уопште од особа које своју прошлост или садашњост воле да представе на интересантан и привлачан начин. Напротив, мој примарни рефлекс којим реагујем на било какава питања личне стварносно-чињеничне природе је бјежање. Ваљда управо због тога, та густа маса почела је да ме притишће и захтијева писани доказ о свом постојању, па сам у потпуном недостатку репа или главе одлучила да провучем жижу кроз своје неоштрине и, иако потпуно не разлучивши почетак од краја, а због природе тих умрежених тачака, прецизно позиционирам сва та сјећања негдје у себи и тако им подарим не само хоризонталу и вертикалу, већ и осу која ми пролази право кроз срце. ●





ЗАГРЕБ ЈЕ ОСТАО СА СТРАНЕ

Загреб је остао са стране још одавно. Мислила је да ће се радовати. Чак је у једном тренутку помислила да ће имати снаге да скрене са ауто-пута и прође кроз град, али последице разговора са Мирел, тога се није ни сјетила. Сад је већ била близу Славонског Брода. Тим путем је кренула по добро утврђеној рути коју је отац сваки пут прелазио. Кад је гледала на карти, на којој додуше није био обиљежен ауто-пут (ко зна шта је она тог јутра тражила на интернету!), претпоставила је да може да се искључи негдје раније, мада није вјеровала да у старој Југославији има неки пут за који њен отац није знао, и што би јој често практично доказивао. Сувише је паметна да прави проблем само да би себи доказала да није увијек најбоље оно што отац говори. Са друге стране, за њу такву каква је, и чињеница да отац уопште не зна куд је кренула дјеловала је и превише бунтовно,